یادداشتی از ماریو بارگاس یوسا درباره مجیی اشتراوسفلد

پروانه‌ها، خودکامگان و نویسندگان

برگردان منوچهر یزدانی

از بخت خوش آمریکای لاتین، خانم مجیی اشتراوسفلد[1] در دوران کودکی خود مستدعای هانس دومنیک[2] را دیده بود؛ مستدعایی که پیراته‌های باشکوه آزتک‌ها و مایاهای مکزیک و کوآتمالا و سنگ‌های پُرمرز و راز پرستشگاه نظامی ماچو پیچوی[3] پرو را به تصویر کشیده‌اند. دیدن این مستدعا از اشتراوسفلد، منتقد و نویسنده‌ای ساخت که پیش از مجموع دانشکده‌های کشورش، آلمان، در زمینه ادبیات آمریکای لاتین آثار مکتوب دارد.

مجیی اشتراوسفلد در رشته ادبیات انگلیسی و رومیایی تحصیل کرد. سپس رساله دکترای خود را با موضوع تحلیل انزی از کارسیا مارکز نوشت. افراق نیست اگر بگویم که او به هر گوشه از دنیای جدید، از شهرهای بزرگ تا روستاهای کوچک و دورافتاده، سفر کرد. با نویسندگان و ناشران دوستی برقرار کرد و زبان‌هایی را که در آن مناطق رایج بود (با کویش‌های بسیار متفاوت)، فراگرفت -اسپانیایی، پرتغالی، فرانسوی و انگلیسی- او اینجا سرویراستار اشپرینگر[4] شد و سپس به آس فیشر[5] رفت و علاوه‌بر نوجه آثار بسیاری از نویسندگان آمریکای لاتین، برگزاری گردهمایی‌ها و میزگردهای متعددی را نیز بر عهده داشت. همچنین گفته می‌شود که بیشتر از مجموع همه دانشکده‌های آلمان نویسنده به این کشور دعوت کرده است. و انکار که همه این دستاوردها به نظرش کافی نرسیده باشد، اخیراً کتابی بسیار عالی با بیش از پانصد صفحه به زبان اسپانیایی منتشر کرده است به نام «پروانه‌های زرد و خودکامگان»[6] که من به‌تازگی آن را خوانده‌ام. قبل از هر چیز، باید تبریک بابت به خانم مجیی اشتراوسفلد تبریک گفت. ابتدا اینکه کل ادبیات آن قاره بهناور را، با همه گونه‌گونی هایش، یکپارچه و جدایی‌ناپذیر می‌بیند (البته تفاوت‌های بنیادینی را که بین ادبیات اکوادور، پرو و بولیوی با آرژانتین و اروگوئه وجود دارد، از نظر دور نداشته) و دوم اینکه شعر، داستان کوتاه، مقاله و رمان را عناصری می‌داند که اساساً با تاریخ پیوند دارند و اشاره دارد که در گذشته و به‌خصوص در قرنِ نوزدهم در اروپا نیز این پیوند صادق بوده است. این شیوه نگرش به او امکان می‌دهد در پژوهش‌های گسترده خود نه‌تنها به کتاب‌های ادبی اصیل و خلاق بپردازد که به‌سراغ افسانه‌های حاوی مطالب کم‌اهمیت‌تر، توصیفات و تحقیقات خصوصی درمورد خشونت ناشی از حکومت خودکامگان و نبرد بین آنها که در این قاره رواج دارد، تبعیض علیه زنان و اثرات فاجعِ مواد مخدر در سال‌های اخیر نیز بوده‌اند. این کتاب بسیار خوب نوشته شده و باوجود قطع بزرگ و صفحات زیاد و رازِ و رمزها، حاشیه‌ها و کدر به‌مخاطره از سرزمین‌های نامسکون تحت سیطره چریک‌ها و محل قتل‌های بی‌شمار، به دلیل وجود تجزیه و تحلیل‌های دقیق به‌همراه ذکر روایات و شایعات مربوط به هر موضوعی، به‌راحتی و با همذات‌پنداری خوانده می‌شود.

دوست من خانم اشتراوسفلد، مانند بسیاری از روشنفکران اروپایی، طرفدار انقلاب است و دوست دارد نویسندگان همیشه در کنار شورشیانی باشند که برای آرمان‌ها و ارزش‌های مطلوب می‌جنگند -بماند که همیشه این‌طور نیست و خیلی از ما روشنفکرِ آمریکای لاتین بسیار دور از اسلحه و بمب هستیم و آرزو داریم آمریکای لاتین قاره‌ای آرام و دارای صلح و دموکراسی و بدون هفت‌تیرکش و مواد منفجره و خلاصه، انتخاب راحتی داشته باشد. اما این را هم در ظرفداری از مردم آمریکای لاتین باید گفت: در اتحاکی که برمبنای گرایش‌های سیاسی مردم را قضاوت نمی‌کند و از این بابت تبعیضی وجود ندارد و به همین دلیل، در صفحات این کتاب جذاب فضای کافی به ماریو بندیتی، ادوارد گالئانو، اکتاویو پاز و همچنین سرخیو رامیرز اختصاص داده شده است. در بخش‌های مختلف کتاب از بیش از صد کتاب و اثر از نویسندگان کوئاتون نام برده شده است- با تجزیه و تحلیل‌های عمیق و دقیق. تنها حلا بزرگی که من در این کتاب دیدم اشارهنشدن به خوبه آدوارد، رمان‌نویس، داستان‌نویس و مقاله‌نویس بسیار خوب شیلیایی بود. که شایستگی حضور در این نمونه‌نامه‌دار نویسندگان آمریکای لاتین را دارد.

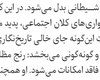

این کتاب با کشف فاره آمریکا آغاز می‌شود. یعنی وقتی کریستف کلمب در اکتبر ۱۴۹۲، در نامه‌ای به پاپ (الکساندر ششم)، می‌نویسد: تصور می‌کنم «اینجا بهشتی زمینی است». وقایع‌نگارانی مانند برنال دیازل کاستیوی مکزیکی و اینکا گارسیلاسو دلا یگاسی پروییی این موارد را به‌خوبی بررسی و ثبت کرده‌اند و شگفتی انسانیاتی را از دیدن کاخ‌ها، میدان‌ها و جاده‌ها که همزمان بوده است با کشف قبایل ناشناخته مانند اهالی هوپی یا معماری‌های ظریف و بدیع و شهرهای ساحلی، نوشته و ثبت کرده‌اند. این کتاب کریستو نیز به سال‌های استعمارزده است. زمانی که رمان در قاره آمریکا به دلیل مرموزی نامکشوف مانده مموع بوده است. «البته با آوردن نقل‌قول‌هایی مانند گوئکوزا نشان می‌دهد که این ممنوعیت موانع وقاه شد و غیرمجاز رواج بسیاری داشت. تا جایی که قفته می‌شود اولین پنهانی در مخزن شراب به کاپانو رسیده است. البته اولین بیان «نُه درازکو»[7] در سال ۱۶۱۸ در مکزیک انتشار یافت.

نوزدهم: بیستم و بیست‌ویکم در مستعمراتی که استقلال بدا اکتشاف‌شدن‌ای با حکومت‌های نظامی، آغاز می‌شود و با بیداشتن جمهوری‌های جدید آمریکای لاتین که به کشتار شورش‌ها می‌پردازند، شدت می‌گیرد. این رنجمه‌ها، برای پیوستن به رومن آمریکای شمالی، به میراث بولیوار خاتمه می‌دادند. تقسیم و تجزیه می‌شوند و هم خود را وقف جنگ با یکدیگر و همسایگان می‌کنند. تا جایی که قاره جدید به مجموعه‌ای از جوامع شبیهِ شطرنجی بدل می‌شود. در این کشورها شعر و رمان، با توانی فزاینده، به‌سان شکوفه‌های ادبی جنگ پرو و بولیوی با آرژانتین و اروگوئه وجود دارد. از نظر دور نداشته) و دوم اینکه شعر، داستان کوتاه، مقاله و رمان را عناصری می‌داند که اساساً با تاریخ پیوند دارند و اشاره دارد که در گذشته و به‌خصوص در قرنِ نوزدهم در اروپا نیز این پیوند صادق بوده است. این شیوه نگرش به او امکان می‌دهد در پژوهش‌های گسترده خود نه‌تنها به کتاب‌های ادبی اصیل و خلاق بپردازد که به‌سراغ افسانه‌های حاوی مطالب کم‌اهمیت‌تر، توصیفات و تحقیقات خصوصی درمورد خشونت ناشی از حکومت خودکامگان و نبرد بین آنها که در این قاره رواج دارد، تبعیض علیه زنان و اثرات فاجعِ مواد مخدر در سال‌های اخیر نیز بوده‌اند. این کتاب بسیار خوب نوشته شده و باوجود قطع بزرگ و صفحات زیاد و راز و رمزها، حاشیه‌ها و کدر به‌مخاطره از سرزمین‌های نامسکون تحت سیطره چریک‌ها و محل قتل‌های بی‌شمار، به دلیل وجود تجزیه و تحلیل‌های دقیق به‌همراه ذکر روایات و شایعات مربوط به هر موضوعی، به‌راحتی و با همذات‌پنداری خوانده می‌شود.

دوست من خانم اشتراوسفلد، مانند بسیاری از روشنفکران اروپایی، طرفدار انقلاب است و دوست دارد نویسندگان همیشه در کنار شورشیانی باشند که برای آرمان‌ها و ارزش‌های مطلوب می‌جنگند -بماند که همیشه این‌طور نیست و خیلی از ما روشنفکرِ آمریکای لاتین بسیار دور از اسلحه و بمب هستیم و آرزو داریم آمریکای لاتین قاره‌ای آرام و دارای صلح و دموکراسی و بدون هفت‌تیرکش و مواد منفجره و خلاصه، انتخاب راحتی داشته باشد. اما این را هم در ظرفداری از مردم آمریکای لاتین باید گفت: در اتحاکی که برمبنای گرایش‌های سیاسی مردم را قضاوت نمی‌کند و از این بابت تبعیضی وجود ندارد و به همین دلیل، در صفحات این کتاب جذاب فضای کافی به ماریو بندیتی، ادوارد گالئانو، اکتاویو پاز و همچنین سرخیو رامیرز اختصاص داده شده است. در بخش‌های مختلف کتاب از بیش از صد کتاب و اثر از نویسندگان کوئاتون نام برده شده است- با تجزیه و تحلیل‌های عمیق و دقیق. تنها حلا بزرگی که من در این کتاب دیدم اشارهنشدن به خوبه آدوارد، رمان‌نویس، داستان‌نویس و مقاله‌نویس بسیار خوب شیلیایی بود. که شایستگی حضور در این نمونه‌نامه‌دار نویسندگان آمریکای لاتین را دارد.

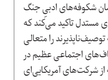

که همچنان از سوی خوانا اینپ. واردات کتاب از راه‌های نسخه‌های «دوی‌کیتوت» آمریکای لاتین «طوطی کوچک سَرکَش» در قرن‌های می‌کنند. به‌استثنای کشورهای

یک کتاب، دو نویسنده: چشم‌هایش نوشته بزرگ علوی به‌روایت احمد غلامی و احمد آرام

انتخاب شَر برای نجات خیر

«رمان «چشم‌هایش» مهم‌ترین دوره تاریخی ایران را دربر می‌گیرد. آن هم در قالب یک رمان سیاسی-عاشقانه؛ رمانی که رازآلود و معماگونه است و بیانگر مهارت نویسنده در ایجاد کشش و تعلیق داستانی است. بزرگ علوی در کنار قصه‌پردازی، ایجاد گره و کشش به غنای اثر نیز توجه ویژه دارد. از این‌روست که در بسترِ این درام عاشقانه، سیاست و تاریخ از حاشیه درآمده و به متن اثر تبدیل می‌شود. بزرگ علوی با انتخاب شخصیتِ «سرهنگ آرام»، که هم با ارباب قدرت است و هم بدل افراطی به قدرت و ثروت و شهرت دارد و درصدد است در آینده جانشین سردار سپه (رضا شاه) شود، امکان مهمی در رمان را فراهم می‌کند. ایران از دست حکومت نالایق قاجار خلاص شده است، اما با حکومت پهلوی مفهوم استبداد مدرن در حال نهادینه‌شدن است و سرکوب معنایی تازه پیدا کرده است. سرهنگ آرام، فرصت‌طلب مکاری است که اوضاع را به‌خوبی تشخیص داده است و می‌داند جهان در آستانه جنگی است و رضاشاه برای ماندن اقبال چندانی ندارد. او مترصد فرصتی است تا ضربه نهایی را به رضاشاه بزند. داستان سرهنگ آرام، بخش کمی از رمان را به خود اختصاص داده است اما چون او در برابر استاد ماثان تعریف می‌شود، با همین سهم اندک امکان قرائت‌های اساسی در رمان را ممکن می‌سازد. فرنگیس باید در بین دو قدرت، خیر و شَر دست به انتخاب بزند. او انتخابی بدیع می‌کند و برای صیانت از خیر، شَر را برمی‌گزیند. ایـن مفهوم همان چیزی است که رمان «چشم‌هایش» را منحصربه‌فرد کرده است. فرنگیس دست به انتخابی می‌زند که در ظاهر با خساکمان مطابقت دارد اما در بین این انتخاب او به خـودش و به طبقاش خیانت می‌کند. این خیانت در بطن خود، نجات خیر را نیاه می‌کند. او دیگر نه می‌تواند به خاستگاه طبقاتی‌اش دل ببندد باشد و نه آنها احساس راحتی کند و نه در میان شورشیان آرمان‌خواه جا و منزلتی دارد. او در موقعیتی کاملاً نزاتیک قرار دارد. چراکه فرنگیس بیش از هر آرمان‌گرایی به دلایلی کاملاً غیرسیاسی به جنبش مردمی خدمت کرده است. بزرگ علوی، عشق را در مرتبه بالاتر از سیاست می‌نشاند. عاشقان بی‌مزد و منت سر می‌رانند؛ از این‌روست که آنان همواره در وضعیتی نزاتیک قرار دارند.

احمد غلامی: آقای آرام شما بحث درباره کتاب «چشم‌هایش» را شروع کنید و اگر بر نکته‌ای تأکید دارید بگویید تا من آن را ادامه بدهم.

احمد آرام: از آنجایی که من به شروع هر رمان و داستان بسیار حساس هستم، انتظار دارم که موضوع، سوژه خود را خود داستان را جلوی خواننده بفهمانند. اما این کتاب دیدم اشارهنشدن به خوبه آدوارد، رمان‌نویس، داستان‌نویس و مقاله‌نویس بسیار خوب شیلیایی بود. که شایستگی حضور در این نمونه‌نامه‌دار نویسندگان آمریکای لاتین را دارد.

وقتی کریستف کلمب در اکتبر ۱۴۹۲، در نامه‌ای به پاپ (الکساندر ششم)، می‌نویسد: تصور می‌کنم «اینجا بهشتی زمینی است». وقایع‌نگارانی مانند برنال دیازل کاستیوی مکزیکی و اینکا گارسیلاسو دلا یگاسی پروییی این موارد را به‌خوبی بررسی و ثبت کرده‌اند و شگفتی انسانیاتی را از دیدن کاخ‌ها، میدان‌ها و جاده‌ها که همزمان بوده است با کشف قبایل ناشناخته مانند اهالی هوپی یا معماری‌های ظریف و بدیع و شهرهای ساحلی، نوشته و ثبت کرده‌اند. این کتاب کریستو نیز به سال‌های استعمارزده است. زمانی که رمان در قاره آمریکا به دلیل مرموزی نامکشوف مانده مموع بوده است. «البته با آوردن نقل‌قول‌هایی مانند گوئکوزا نشان می‌دهد که این ممنوعیت موانع وقاه شد و غیرمجاز رواج بسیاری داشت. تا جایی که قفته می‌شود اولین پنهانی در مخزن شراب به کاپانو رسیده است. البته اولین بیان «نُه درازکو»[7] در سال ۱۶۱۸ در مکزیک انتشار یافت.

نوزدهم: بیستم و بیست‌ویکم در مستعمراتی که استقلال بدا اکتشاف‌شدن‌ای با حکومت‌های نظامی، آغاز می‌شود و با بیداشتن جمهوری‌های جدید آمریکای لاتین که به کشتار شورش‌ها می‌پردازند، شدت می‌گیرد. این رنجمه‌ها، برای پیوستن به رومن آمریکای شمالی، به میراث بولیوار خاتمه می‌دادند. تقسیم و تجزیه می‌شوند و هم خود را وقف جنگ با یکدیگر و همسایگان می‌کنند. تا جایی که قاره جدید به مجموعه‌ای از جوامع شبیهِ شطرنجی بدل می‌شود. در این کشورها شعر و رمان، با توانی فزاینده، به‌سان شکوفه‌های ادبی جنگ پرو و بولیوی با آرژانتین و اروگوئه وجود دارد. از نظر دور نداشته) و دوم اینکه شعر، داستان کوتاه، مقاله و رمان را عناصری می‌داند که اساساً با تاریخ پیوند دارند و اشاره دارد که در گذشته و به‌خصوص در قرنِ نوزدهم در اروپا نیز این پیوند صادق بوده است. این شیوه نگرش به او امکان می‌دهد در پژوهش‌های گسترده خود نه‌تنها به کتاب‌های ادبی اصیل و خلاق بپردازد که به‌سراغ افسانه‌های حاوی مطالب کم‌اهمیت‌تر، توصیفات و تحقیقات خصوصی درمورد خشونت ناشی از حکومت خودکامگان و نبرد بین آنها که در این قاره رواج دارد، تبعیض علیه زنان و اثرات فاجعِ مواد مخدر در سال‌های اخیر نیز بوده‌اند. این کتاب بسیار خوب نوشته شده و باوجود قطع بزرگ و صفحات زیاد و راز و رمزها، حاشیه‌ها و کدر به‌مخاطره از سرزمین‌های نامسکون تحت سیطره چریک‌ها و محل قتل‌های بی‌شمار، به دلیل وجود تجزیه و تحلیل‌های دقیق به‌همراه ذکر روایات و شایعات مربوط به هر موضوعی، به‌راحتی و با همذات‌پنداری خوانده می‌شود.

دوست من خانم اشتراوسفلد، مانند بسیاری از روشنفکران اروپایی، طرفدار انقلاب است و دوست دارد نویسندگان همیشه در کنار شورشیانی باشند که برای آرمان‌ها و ارزش‌های مطلوب می‌جنگند -بماند که همیشه این‌طور نیست و خیلی از ما روشنفکرِ آمریکای لاتین بسیار دور از اسلحه و بمب هستیم و آرزو داریم آمریکای لاتین قاره‌ای آرام و دارای صلح و دموکراسی و بدون هفت‌تیرکش و مواد منفجره و خلاصه، انتخاب راحتی داشته باشد. اما این را هم در ظرفداری از مردم آمریکای لاتین باید گفت: در اتحاکی که برمبنای گرایش‌های سیاسی مردم را قضاوت نمی‌کند و از این بابت تبعیضی وجود ندارد و به همین دلیل، در صفحات این کتاب جذاب فضای کافی به ماریو بندیتی، ادوارد گالئانو، اکتاویو پاز و همچنین سرخیو رامیرز اختصاص داده شده است. در بخش‌های مختلف کتاب از بیش از صد کتاب و اثر از نویسندگان کوئاتون نام برده شده است- با تجزیه و تحلیل‌های عمیق و دقیق. تنها حلا بزرگی که من در این کتاب دیدم اشارهنشدن به خوبه آدوارد، رمان‌نویس، داستان‌نویس و مقاله‌نویس بسیار خوب شیلیایی بود. که شایستگی حضور در این نمونه‌نامه‌دار نویسندگان آمریکای لاتین را دارد.

این کتاب با کشف فاره آمریکا آغاز می‌شود. یعنی